

WERKBOEK BIJ

UIT AARDE

Corja Bekius & Andries Govaart
(redactie)

In memoriam
Maarten Menken (1948 – 2016)

Uit aarde **Werkboek**

Inhoudsopgave	3
Inhoud muziek-cd	4
Inleiding	6
Uit aarde	9
1 De vrouw in het licht. Een bijbels-theologische overweging (Maarten den Dulk)	
Liederen, gedichten, gebeden	17
1 Tussen hemel en aarde. Veertien liedteksten (Andries Govaart)	
2 <i>Zolang wij ademhalen</i> . Liederen rond kwetsbaar bestaan (Machteld van Woerden)	
3 Hedendaagse gedichten (Kees Bregman)	
4 <i>De tijd verglijdt</i> . Een poëzievesper (Kees Bregman)	
5 Gebeden voor liturgie en thuis (Andries Govaart en Corja Bekius)	
6 Gebeden rond het heengaan (Corja Bekius)	
Werkvormen	65
1 Werkvormen voor bijeenkomsten met volwassenen (Ingrid de Zwart)	
2 Omgaan met de dood. Drie bijeenkomsten met kinderen (Ingrid de Zwart)	
3 Rituelen rond kwetsbaar bestaan (Corja Bekius)	
4 Ritueel, symbool, teken en taal (Andries Govaart)	
Personalia	103

ISBN: 9789078477334
NUR: 714

© 2016 Stichting Docete, Houten
tel. 030 2936807
www.docete.nl
e-mail: info@docete.nl

Onze uitgaven zijn te koop via de boekhandel en via de internetboekhandel
www.kerkboek.nl (ook in België)

Inhoud muziek-CD

titel	muziek	uitvoering
<i>Ruimte</i> (met videopresentatie*)	Muziek: Arie Boers	Koor + altblokfluit + piano
Dat wij weer weten (met videopresentatie*)	Muziek: Rob Goorhuis	Koor + orgel; 3 soli: Hannina Boers, Nathalie Swinkels, Henk Gilhuis
<i>Leer mij leven</i>	Muziek: Toon Hagen; arr: Arie Boers	Koor + violoncello + orgel + slagwerk
<i>De tijd verglijdt</i> (met videopresentatie*)	Muziek: Arie Boers	Koor + violoncello; solo: Ineke Niezen
<i>Wij kunnen niet meer verder voor je zorgen</i> (met videopresentatie*)	Muziek: John L.Bell; arr: Hannina en Arie Boers	Zang + gitaar + melodica; Solo: Hannina Boers
<i>De aarde snakt naar adem</i>	Muziek: Christiaan Winter; arr: Arie Boers Koor + violoncello + slagwerk	
<i>Gij die ons hebt geschapen Maak heel wat is gebroken</i> (met videopresentatie*)	Muziek: Rob Goorhuis	Koor + piano
<i>Als op het einde van de weg</i>	Muziek: Christiaan Winter; arr: Arie Boers	Koor + piano
<i>Stem die de stenen breekt</i>	Muziek: Trond Kvemo / Christiaan Winter	Koor + slagwerk
<i>Het leven verliest zijn glans</i> (met videopresentatie*)	Muziek: Toon Hagen	Arie Boers, Hannina Boers, Daniel Claas, Jorien Habing, Henk Gilhuis, Nathalie Swinkels, Paul Ruysenaars, Jojanneke Vermaak (2015)
<i>Niet is het laatste woord gesproken</i> (met videopresentatie*)	Muziek: Fokke de Vries	Hannina Boers, Henk Gilhuis, Jorien Habing, Paul Ruysenaars + orgel (2015)
<i>Zij gaan op weg naar de stad van de vrede</i>	Muziek: Egil Hovland; arr: Arie Boers	Koor + alt-/sopraanblokfluit + violoncello + piano + slagwerk
Nieuw richt ik de aarde	Dirk Zwart	Koor
<i>Dat je de weg mag gaan</i> (met videopresentatie*)	Muziek: Rien den Arend	Koor + piano

Koor

Sopranen: Hannina Boers, Ineke Niezen, Nathalie Swinkels

Alten: Siepie Bakker, Machteld Eilander, Ted Zuidmeer

Tenoren: Daniël Claas, Henk Gilhuis

Bassen: Paul Ruysenaars, Paul Swinkels

Begeleiding

Alt- en sopraanblokfluit: Margreet Buijs Violoncello: Godelinde Doolaard

Gitaar: Hannina Boers

Melodica: Arie Boers

Slagwerk: Hans van der Schaft e.a.

Orgel/piano: Arie Boers

Algehele muzikale leiding

Arie Boers

*) De videopresentaties (beelden met teksten en muziek) zijn te vinden op de CD-Rom bij het werkboek. Alle liederen zijn geschreven door Andries Govaart.

Inleiding

In dit werkboek vindt u teksten en ander werkmateriaal bij het project *UIT AARDE*. De titel is ontleend aan een tekst van Paulus in II Kor. 4: 6-7, waarin hij het beeld van een aarden pot (vat) gebruikt om de kwetsbaarheid van ons geloof en ons hele bestaan aan te duiden.

God heeft in ons hart een licht doen schijnen om ons te verlichten met de kennis van zijn luister, die afstraalt van het gelaat van Jezus Christus. Maar wij zijn slechts een aarden pot voor deze schat...
(NBV)

Het werkmateriaal bestaat uit een brochure waarin met woorden en beelden zowel de kwetsbaarheid van het bestaan als veerkracht en uitzicht in een viertal stadia of rubrieken worden geschetst. De teksten zijn veertien liederen en een gedicht van Andries Govaart, veelal gekozen uit het *Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk*. De schilderijen zijn van de hand van Corja Bekius. Twee van haar oudere gedichten werden van een beeld voorzien.

In het eerste hoofdstuk van het werkboek houdt Maarten den Dulk het eerste beeld tegen het licht. Aan de hand van dit schilderij *De vrouw in het licht*, reikt hij de lezer een fijnzinnige bijbels-theologische overweging aan. Den Dulk 'proeft' als het ware de ruimte en het licht van beeld en tekst, legt er verschillende bijbelteksten naast en scheidt daarmee een nieuwe ruimte voor onze eigen vragen en ervaringen rond leven en dood. Hiermee is de toon gezet, een lijn die het hele project doortrekt.

Het eerste schilderij heeft overigens twee titels. Oorspronkelijk heette het: *In gedachten verzonken*. Met de tekst van Govaart ernaast werd zij *De vrouw in het licht*, of toch *In gedachten...?* Titels van schilderijen werken als een bepaalde kijkwijzer. Een kijker kan altijd een andere bedenken.

Hoofdstuk twee bevat liederen, gedichten en gebeden voor liturgie en thuis. Om te beginnen zijn de volledige teksten opgenomen van de liederen van Andries Govaart, waar in de brochure soms maar een of meer coupletten staan.

Machteld van Woerden zocht naar meer liederen om te zingen bij de kwetsbaarheid van het bestaan en vragen rond leven, dood. "Kun je wel zingen, als je emoties zo naakt en direct aanwezig zijn" – vraagt zij zich af. "Of moet je juist zingen, de nacht tegemoet opdat je iets terug mag vinden van wat heilzaam en helend is voor je ziel?" In haar liedkeuze volgt zij de rubrieken van de brochure: *kwetsbaar bestaan, geschonden bestaan, gegrond vertrouwen en uitzicht*.

Kees Bregman zet daar een aantal hedendaagse gedichten naast, waarmee weer andere perspectieven worden geopend. Ook geeft hij een opzet voor een poëzievesper onder de titel *De tijd verglijdt* (een van de liederen van Govaart). Hiervoor koos hij een aantal gedichten van Vasalis. "De poëzie van Vasalis heeft een mystieke inslag. Vaak gaat het over tijd en wat tijd met mensen doet." Deze gedichten worden omspeeld door instrumentale muziek en met een korte overweging verdiept.

Andries Govaart en Corja Bekius sluiten het hoofdstuk af met een reeks gebeden om in de liturgie of thuis te bidden.

In het derde hoofdstuk volgen verschillende werkvormen.

Ingrid de Zwart neemt de overweging van Den Dulk als uitgangspunt voor een zestal bijeenkomsten met volwassenen. De deelnemers kijken naar *De vrouw in het licht (In gedachten verzonken)* lezen steeds een stukje van de overweging en delen hun observaties en vragen. Ieder maakt van klei een eigen 'aarden pot' als drager of ontvanger van het licht. Ook is er een drietal ontwerpen om met kinderen over kwetsbaarheid en dood te spreken. Dit materiaal is geschikt voor de veertig dagentijd of rond de gedachtenis van onze doden.

Corja Bekius beschrijft enkele rituelen waarin met symbolen 'uit aarde' (scherven en stenen) wordt gewerkt. In een commentaar wordt duidelijk waar we bij het ontwerpen van een ritueel op moeten letten en welke valkuilen er zijn.

Andries Govaart gaat tenslotte inhoudelijk in op de termen ritueel, symbool, taal en teken.

Bij het werkboek zit een cd-rom met alle teksten en alle schilderijen voor gebruik in eigen kring. Van acht liederen zijn PowerPointpresentaties gemaakt, waarin beeld en liedtekst naast elkaar staan. Daar zijn ook een video varianten van, waarop de liederen worden gezongen. Wie handig is met PowerPoint kan met de schilderijen en de muziek-cd eigen video's maken.

De muziek-cd werd opgenomen onder leiding van Arie Boers.

De techniek werd verzorgd door Kees van Mechelen.

Corja Bekius en Andries Govaart